

La Palanca

Sant Fruitós de Bages

Ubicació

Comarca: Bages
Lloc/Adreça: Entorn del riu Llobregat (08272 Sant Fruitós de Bages)
Emplaçament Des del monestir de Sant Benet cl agafar el camí que voreja el riu fins Viladordis

Coordenades:

Latitud: 41.73006
Longitud: 1.87695
UTM Est (X): 406599
UTM Nord (Y): 4620415

Classificació

Número de fitxa 08213-67
Àmbit: Patrimoni immoble
Tipologia Jaciment arqueològic
Estil / època: Medieval
Segle X-XV
Estat de conservació Dolent
Notes de conservació: Només queden algunes restes
Protecció Inexistent
Accés Fàcil
Ús actual: Sense ús
Titularitat Pública
Titular: Agència catalana de l'aigua
Fitxes associades:
[Entorn del riu Llobregat](#)
Autoria de la fitxa Raquel valdenebro Manrique
Data de registre de la fitxa: dv., 23/12/2005 - 01:00

Descripció

Els vestigis d'aquesta construcció són situats en un indret on el Llobregat travessa un roquissar afaïçonat per nombroses clivelles, poc després de la confluència amb el riu d'Or. Els vestigis que han perviscut són quatre forats rectangulars de 20 cm d'amplada i una mica més de llargada, perforats en nombre de dos a cada costat de la roca. Aquestes perforacions es troben a menys d'un metre de distància l'una de l'altra, i han estat obertes en biaix, i amb el fons lleugerament concavat als extrems en forma d'encaix. Possiblement devien recolzar un pont de fusta que ja apareix esmentat com a topònim a final del segle X. Entremig de cada parella de forats encara hi ha un forat rodó d'uns 30 cm de diàmetre i uns 20 cm de profunditat. Aquesta palanca només travessava una part del riu, per la qual cosa calia que hi hagués una altra que arribés a la riba oposada. Aquesta possiblement devia ocupar el mateix lloc que ara ocupa una moderna fet amb ciment.

Història

Arqueològicament l'indret fou donat a conèixer per Francesc Junyent, Alexandre Mazcuñán i Albert Benet l'any 1984. Les primeres referències escrites sobre la presència de molins a l'indret de la Palanca es remunten al 942, quan Ranlí i la seva esposa Singilda varen vendre a Ferrasind i la seva esposa Quinilda, un molí que tenien per aprisió al comptat de Manresa, al riu Llobregat. Termenejava en la roca, passada l'aigua en la garriga de Manresa i el riu de Sant Fruitós (riu d'Or), a l'est i al sud amb la garriga de Nèspola (riera de Mura o de Talamanca), a ponent amb la resclosa de Senader i a tramuntana amb el riu Llobregat. SALVADÓ (2003: 144). Les referències documentals als molins ubicats en aquesta zona és abundantíssima. Al segle XI es coneix la venda d'unes terres ubicades a la palanca del vilar que fou d'Èlsia, properes al riu d'Or, aquestes terres termenejaven a migdia, amb la palanca que travessa el riu Llobregat i el camí que va a Manresa. SALVADÓ (2003:145) També el 1030 hi torna haver notícies escrites sobre la venda d'una tercera part del molí sobirà de la Palanca. SALVADÓ (2003:146) Al segle XIII apareix la primera referència sobre l'existència d'un mas anomenat Planca, l'hereu del qual fou el 1202 Pere Planca. SALVADÓ (2003:147). L'any 1234 comptem amb la primera menció pròpia sobre el mas, quan Guillem Poc i les seves filles, venen al pretori de Sant Benet de Bages, unes terres que tenien en franc alou a la Portella, que era sobre el mas Planca. SALVADÓ (2003:148). L'existència del mas i els molins es manté fins al segle XIV, quan l'any 1329 Miguel Planca i la seva esposa Romia del terme i la parròquia de Sant Fruitós, van vendre a Pere Solerferran de Manresa, la meitat de la resclosa del molí que tenen al riu Llobregat, pertanyent al mas Planca, per tal de que pogués dur l'aigua a un rec d'un nou molí que s'havia construït. També li vengueren un terreny que era sobre la Creu Sobirana, a l'estret dela Palanca. SALVADÓ (2003: 158) L'any 1325, l'abat Bernat concedí a Berenguer Planca i a la seva esposa Elisenda, de la parròquia de Sant Fruitós, el mas Planca, que contínuament ell i els seus predecessors tenien. Aquest mas termenejava a migdia amb el riu Llobregat. SALVADÓ (2003:162) El darrer esment d'aquest mas el trobem l'any 1438, any en que l'abat Bernat establí a Guillem Fabra una peça de terra, que termenejava a llevant amb el camí que duia al mas Planca. Al capbreu del 1456, apareix novament aquesta peça de terra en mas de Guillem Fabra, però tot sembla indicar que el nom de Planca o Palanca havia desaparegut. Durant el segle XVI no es troba cap referència documental, malgrat que encara avui dia a la riba dreta de la resclosa, on podia situar-se el mas i el molí hi ha una casa construïda l'any 1908. SALVADÓ (2003:167)

Bibliografia

BENET I CLARÀ, A.; PLANES, J.A. (1988). "Sant Fruitós de Bages" a Història del Bages Vol. II. Ed. Parcir. Pàg. 333-378. BENET I CLARÀ. (1984). Sant Fruitós de Bages a "Catalunya Romànica". Vol. XI. El Bages. Pàg. 404-443. BENET I CLARÀ, A. (1985). Història de Manresa. Dels orígens al segle XI. Manresa. SALVADÓ MONTURIOL, J. (2003). Història medieval d'un territori: Sant Fruitós de Bages (segles X-XVI). Ajuntament de Sant Fruitós de Bages. Publicacions de l'Abadia de Montserrat.